

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/113/128-133>

Kənan Vəlizadə

Baki Biznes Universiteti

<https://orcid.org/0009-0009-6855-2788>

kenanvelizade84@gmail.com

Bank sektorunda maliyyə sabitliyinin təmin olunmasında tənzimləyici siyasətlərin effektivliyinin qiymətləndirilməsi

Xülasə

Bu məqalədə müxtəlif regionlar üzrə bank sektorunda maliyyə sabitliyinə təsir edən tənzimləyici siyasətlərin effektivliyi müqayisəli şəkildə təhlil edilmişdir. Təhlildə 2020–2024-cü illəri əhatə edən dövr üçün bankların kapital adekvatlığı, problemli kreditlərin səviyyəsi və makroprudensial siyasət indeksləri əsasında analiz aparılmışdır. Öldə olunmuş nəticələr göstərir ki, sərt tənzimləyici siyasətlər – xüsusilə kapital tələbləri və əks-tsiklik ehtiyat normaları – bankların sabitlik göstəricilərinə statistik olaraq əhəmiyyətli müsbət təsir göstərir. İnkişaf etmiş ölkələrdə bu təsir institusional mühitin yüksək keyfiyyəti ilə güclənir, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə isə əsasən prudensial nəzarətin effektiv tətbiqi ilə müşahidə olunur. Eyni zamanda, yüksək inflyasiya və zəif iqtisadi artım kimi makroiqtisadi faktorlar tənzimləyici siyasətin təsirini zəiflədə bilər. Məqalə tənzimləyici siyasətlərin optimal dizaynı və tətbiqində institusional və iqtisadi şəraitin nəzərə alınmasının vacibliyini göstərir.

Açar sözlər: bank sektoru, maliyyə sabitliyi, tənzimləyici siyasət

Kanan Valizadeh

Baku Business University

<https://orcid.org/0009-0009-6855-2788>

kenanvelizade84@gmail.com

Assessment of the Effectiveness of Regulatory Policies in Ensuring Financial Stability in the Banking Sector

Abstract

This article conducts a comparative evaluation of the effectiveness of regulatory policies in ensuring financial stability in the banking sectors across various regions based on data from 2020 to 2024. There have been examined the impact of macroprudential tools, capital adequacy, and non-performing loan levels on banking stability. The findings demonstrate that stricter regulatory frameworks—particularly capital requirements and countercyclical buffers—have a statistically significant positive effect on financial stability indicators. In advanced economies, this effect is enhanced by strong institutional quality, whereas in emerging markets it largely depends on the effectiveness of prudential supervision. Additionally, macroeconomic conditions such as high inflation and weak economic growth may reduce the effectiveness of regulatory interventions. The study emphasizes that successful design and implementation of regulatory policy require alignment with the country-specific institutional and economic context.

Keywords: banking sector, financial stability, regulatory policy

Giriş

Bank sektorunun maliyyə sabitliyi, ümumi iqtisadiyyatın davamlı inkişafı üçün strateji əhəmiyyət daşıyan sahələrdən biridir, çünki maliyyə vasitəçiliyi mexanizmləri vasitəsilə real sektorun likvidlik və kapital tələblərinin təmin olunmasında bilavasitə iştirak edir. Lakin 2008-ci il qlobal maliyyə böhranı və onun sonrakı təsirləri bir daha göstərdi ki, bank sektorunda yığılan risklərin vaxtında aşkar olunmaması və tənzimləyici çərçivələrin zəifliyi bütövlükdə iqtisadi sistemin sabitliyinə ciddi zərbə vura bilər.

Bu kontekstdə tənzimləyici və nəzarətedici siyasətlərin effektivliyi əsas müzakirə predmetinə çevrilmiş, həm inkişaf etmiş, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün aktual tədqiqat istiqamətinə çevrilmişdir.

Bank sektoruna tətbiq olunan tənzimləyici siyasətlər, əsasən makroprudensial və mikroprudensial alətlər vasitəsilə risklərin idarə olunmasına yönəldilir və bu siyasətlərin effektivliyi həm normativ baza, həm də institusional icra mexanizmləri ilə müəyyən edilir. Tənzimləyici siyasətin məqsədi təkcə bankların ayrı-ayrı risklərini minimumlaşdırmaq deyil, eyni zamanda sistemik riskin yayılmasının qarşısını almaqla bütövlükdə maliyyə sabitliyini qorumaqdır. Bu baxımdan, tədqiqatın məqsədi müxtəlif regionlarda tətbiq olunan tənzimləyici siyasətlərin effektivliyini müqayisəli şəkildə qiymətləndirmək, bu siyasətlərin bank sabitliyinə konkret təsirlərini empirik əsaslarla araşdırmaq və institusional fərqlər fonunda bu təsirlərin izahını verməkdən ibarətdir (Demirgüç-Kunt, Pedraza, & Ruiz-Ortega, 2021).

Tədqiqat

Maliyyə sabitliyinin qorunması məqsədilə tətbiq olunan bank tənzimləmələri müxtəlif ölkə və regionlarda fərqli təsirlərə malik olmuşdur. Mövcud elmi tədqiqatlar göstərir ki, tənzimləyici siyasətlər (xüsusilə makroprudensial alətlər) ümumilikdə bank sektorunun dayanıqlığını gücləndirir, lakin bu təsirin gücü regionun inkişaf səviyyəsi, institusional mühit və tətbiq olunan konkret alətlərdən asılı olaraq dəyişir.

Inkişaf etmiş ölkələr və global nümunələr: Laeven və Levine (2009) 48 ölkə üzrə apardıqları tədqiqatda müəyyən edirlər ki, bank kapitalının adekvatlığına dair ciddi tələblər və güclü nəzarət çərçivəsi bankların risk iştahını azaldır və sabitliyi artırır. Onların analizinə görə, yüksək keyfiyyətli korporativ idarəetmə və bazar intizamını təşviq edən mühitdə (xüsusən inkişaf etmiş iqtisadiyyatlarda) tənzimləmələrin sabitləşdirici effekti daha güclü olur (Laeven, Levine, 2009). Bunun əksinə, tənzimləyici çərçivə zəifdirsə və ya bankların fəaliyyətinə dövlət müdaxiləsi yüksəkdirsə, banklar daha yüksək risklərə gedə bilərlər. Bu nəticələr onu göstərir ki, tənzimləyici siyasətin effektivliyi təkcə qaydaların sərtliliyindən deyil, həm də onların icrasından və ümumi institusional mühitdən asılıdır.

Makroprudensial siyasətlərin global təsirlərini araşdıran son işlər də sabitliyə müsbət töhfələri vurğulayır. Özgə Akinci və Ceyn Olmstead-Rumsey 66 ölkəni əhatə edən tədqiqatlarında (həm inkişaf etmiş, həm də inkişaf etməkdə olan bazarlar) dinamik panel modeli ilə göstərilir ki, makroprudensial siyasətin sərtləşdirilməsi kredit artımını və xüsusilə ipoteka kreditlərinin və daşınmaz əmlak qiymətlərinin artımını əhəmiyyətli dərəcədə azaldır (Akinci, Olmstead-Rumsey, 2018). Müəlliflərin öz şərhinə əsasən, bu tapıntı göstərir ki, əgər tənzimləyicilər kredit və aktiv qiyməti artımlarını vaxtında hədəfləyən əks-tsiklik alətlər tətbiq edərsə, bank sektorunda risk yığılmalarının qarşısını almaq mümkündür.

Inkişaf etməkdə olan bazarlar və regionlararası fərqlər: Tədqiqatlar göstərir ki, makroprudensial siyasətlərdən əldə edilən sabitlik faydası əksər hallarda inkişaf etməkdə olan ölkələrdə daha qabarıq nəzərə çarpır. Məsələn, Anginer və həmkarları (2014) 82 ölkəni əhatə edən araşdırmalarında depozit sığortası kimi tənzimləyici siyasətin normal dövrlərdə və böhran zamanında fərqli nəticələr verdiyini aşkar ediblər. Normal şəraitdə zəmanətli depozit sığortası əmanətçilərin banklara nəzarət motivasiyasını azaltdığı üçün bankların daha yüksək riskli fəaliyyətə meyl etməsinə səbəb olur. Nəticədə, xüsusilə institusional mühiti zəif olan ölkələrdə (məsələn, bəzi inkişaf etməkdə olan bazarlarda) depozit sığortasının tətbiqi sistemik riskliliyi artırır. Bunun əksinə, maliyyə böhranı dövründə depozit sığortası banklara olan inamı qorumaqla panikanın qarşısını alır və sabitliyə **müsbət** təsir göstərir (Anginer, Demirgüç-Kunt, Zhu, 2014). Müəlliflərin qeyd etdiyinə görə, 2008-2009 böhranı zamanı depozit sığortası mexanizminin mövcudluğu bir çox ölkədə bank qaçışlarının qarşısını alaraq stabilizasiyaedici rol oynamışdır. Bu nəticə onu göstərir ki, tənzimləyici alətin effektivliyi ölkənin şəraitindən asılıdır: güclü institusional çərçivəyə malik ölkələrdə eyni alət böhran zamanı sabitlik üçün faydalı olsa da, zəif çərçivəli mühitdə moral-hazard (əxlaqi təhlükə) yaratmaqla riskləri artırır.

Digər tədqiqatlar da göstərir ki, makroprudensial siyasətlər inkişaf etməkdə olan ölkələrdə bank sabitliyini gücləndirməkdə xüsusilə vacib rol oynayır. Gallas və digərlərinin (2024) 66 ölkə (o

cümlədən 30 inkişaf etmiş və 36 inkişaf etməkdə olan) üzrə apardıqları tədqiqatın nəticələri maraqlıdır. Onlar Ümumi Impuls Reaksiya Funksiyaları (VAR modeli çərçivəsində) vasitəsilə qiymətləndiriblər ki, makroprudensial siyasətin sərtləşdirilməsi bank sisteminin böhran yaşama ehtimalını əhəmiyyətli dərəcədə azaldır, yəni birbaşa sabitləşdirici təsir göstərir (Gallas və digərləri, 2024). Bununla belə, eyni siyasətlərin dolayısı yolla iqtisadi artımı bir qədər ləngitdiyi, yəni makroiqtisadi aktivliyə **mənfi** təsir göstərə bildiyi müəyyən olunub. Xüsusilə, kredit artımını cilovlamaqla makroprudensial tədbirlər uzunmüddətdə ÜDM artım tempini cüzi də olsa aşağı sala bilər. Müəlliflərin şərhinə görə, bu ikili təsir – **risklərin azalması, lakin az da olsa artımın zəifləməsi** – optimal siyasət dizaynının vacibliyini göstərir. Onlar qeyd edir ki, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə makroprudensial sərtləşdirmə bank böhranı ehtimalını inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə daha güclü azaldır (Gallas, Bouzgarrou, & Zayati, 2024). Bu da həmin ölkələrdə maliyyə sisteminin xarici şoklara daha həssas olması və tənzimləyici çərçivənin rolunun daha kritik olması ilə izah olunur. Müəlliflər belə nəticəyə gəlirlər ki, makroprudensial siyasət, əgər düzgün kalibrasiya olunarsa, inkişaf etməkdə olan regionlarda maliyyə sabitliyinin təmin edilməsində əsas alət kimi çıxış edir, lakin bu zaman iqtisadi artımın davamlılığına da diqqət yetirilməlidir.

Regional kontekstdə spesifik faktorlar da tənzimləyici siyasətin effektivliyinə təsir edir. Məsələn, Yaxın Şərq və Şimali Afrika (MENA) regionu bank sektorunun özünəməxsus xüsusiyyətlərinə malikdir. Mateev və digərlərinin (2023) MENA ölkələrində apardıqları tədqiqat bank nəzarəti və mülkiyyət strukturunun bankların risklilik davranışına birgə təsirini qiymətləndirir. Onların analizinə görə, bank fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin güclü olduğu ölkələrdə (rəsmi nəzarət indeksi yüksək olduqda) bankların kredit riski əslində daha da yüksəlir – bu nəticə **“xüsusi maraqlar nəzəriyyəsi”** ilə uyğunluq təşkil edir, yəni nəzarət orqanları bəzən səhv təşviqlərə malik olaraq riskli davranışın qarşısını ala bilmir (Mateev, Sahyouni, & Tariq, 2023). Xüsusilə, **dövlətə məxsus bankların** olduğu sistemlərdə və İslam bankçılığının geniş yayıldığı bazarlarda tənzimləyici islahatların həmin xüsusiyyətlərə uyğun aparılması vacibdir (Mateev, Sahyouni, & Tariq, 2023). Müəlliflərin öz şərhlərində qeyd etdiyi kimi, **“bir ölçü hamıya uyğun deyil”** prinsipi xüsusilə MENA kimi heterojen bankçılıq sektoruna malik regionlarda keçərlidir (Mateev, Sahyouni, & Tariq, 2023).

Beləliklə, ədəbiyyat icmalı müxtəlif regionlar üzrə tənzimləyici siyasətlərin effektivliyinə dair bir neçə əsas məqamı üzə çıxarır: **(1)** Güclü kapital tələbləri, konservativ ehtiyat normativləri və aktiv nəzarət mexanizmləri, xüsusən inkişaf etmiş ölkələrdə, bank sabitliyini artırır (Laeven və Levine, 2009). **(2)** Makroprudensial alətlər kredit sikllərini hamarlayaraq həm inkişaf etmiş, həm də inkişaf etməkdə olan bazarlarda sistem riskini azaldır; bu təsir Asiya və Latın Amerikası kimi maliyyə dəyişkənliyinin yüksək olduğu regionlarda daha nəzərəçarpanır (Akinci və Olmstead-Rumsey, 2018; Gallas və digərləri, 2024). **(3)** İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə tənzimləmə və nəzarətin effektivliyi institusional keyfiyyətdən çox asılıdır – əgər tənzimləyici orqanların motivasiyaları və imkanları adekvat deyilsə, formal qaydalar risk azaldıcı təsir göstərməyə bilər (Mateev, Sahyouni, & Tariq, 2023). Növbəti bölmədə son dövr məlumatları əsasında aparılacaq təhlil bu məqamları regionlararası müstəvidə daha əyani şəkildə nümayiş etdirəcəkdir.

Təhlil

Müxtəlif regionların bank sabitliyinə dair göstəricilərini müqayisə edək (Cədvəl 1). Bu göstəricilər tənzimləyici siyasətlərin fon təsirini anlamağa kömək edir.

Cədvəl 1.
2020 və 2023-cü illərdə müxtəlif regionlar üzrə bank sabitliyi göstəriciləri.

Region	Problemlı kreditlər (NPL, %)	1-ci dərəcəli kapital adekvatlığı (CET1, %)
İnkişaf etmiş ölkələr (ABŞ, Qərbi Avropa, və s.)	2.5% → 2.7%	14.0% → 14.5%
Şərqi Asiya və Sakit okean (inkişaf etməkdə olan)	3.0% → 3.6%	12.5% → 13.0%

Avropa & Mərkəzi Asiya (inkişaf etməkdə olan)	5.5% → 6.0%	16.0% → 16.8% ¹
Latın Amerikası və Karib dənizi	1.8% → 2.4%	14.2% → 15.0%
Yaxın Şərq və Şimali Afrika (MENA)	7.0% → 7.5%	16.5% → 17.0%
Cənubi Asiya	8.5% → 9.2%	15.0% → 15.3%
Səhraaltı Afrika (SSA)	11.0% → 11.8%	11.0% → 11.5%
Qeyd: Sütunlarda 2020-ci il və 2023-cü il göstəriciləri ardıcıl olaraq verilib. ¹ Məsələn, Avropa və Mərkəzi Asiya inkişaf etməkdə olan ölkələr qrupunda (məs: Türkiyə, Rusiya, MDB) bəzi ölkələrdə kapital adekvatlığı yüksəkdir (2023-cü ildə ortalama ~16.8%).		

Mənbə: Dünya Bankı məlumatları, IMF Maliyyə Sabitliyi Göstəriciləri (FSI) bazası, müəllifin hesablamaları.

Cədvəl 1-də təqdim edilən rəqəmlər pandemiya dövründə və sonrasında müxtəlif regionlarda bank sektorunun sağlamlıq durumunu ümumi şəkildə əks etdirir. İlk nəzərə çarpan məqam odur ki, **inkişaf etmiş ölkələr** qrupunda problemlı kreditlərin payı pandemiya illərində cüzi artsa da, ümumən aşağı səviyyədə qalıb (2020-də ortalama ~2.5%, 2023-də ~2.7%). Məsələn, Avropa İttifaqında 2021-ci ilin sonunda orta NPL göstəricisi tarixi minimum həddə – təxminən 2.3%-ə düşmüşdür ki, bu da hökumətlərin və mərkəzi bankların dəstək tədbirləri sayəsində mümkün olmuşdur. Dünya Bankının məlumatına görə, pandemiya zamanı tətbiq olunan borc ödəniş təxirə salmaları və digər müdaxilələr nəticəsində bir çox ölkədə bank NPL göstəricilərində “gözlənilən böyük sıçrayış” baş vermədi. Müqayisə üçün, **Səhraaltı Afrikada** problemlı kreditlərin orta səviyyəsi illərdir ki, yüksək olaraq qalır – 2020-ci ildə təxminən 11%, 2023-də isə 11.8%. IMF məlumatları göstərir ki, 2010-cu illərin ortalarından bəri SSA regionunda NPL göstəriciləri orta hesabla 10%-dən yuxarıdır, yəni artıq pandemiya öncəsi dövrdə də əhəmiyyətli aktiv keyfiyyəti problemi mövcud idi. Bu fərqlər tənzimləyici siyasətlərin və makroiqtisadi şokların regionlara görə fərqli təsirindən irəli gəlir (González, 2022).

İnkişaf etmiş ölkələrdə banklar adətən daha yüksək kapital buferlərinə malikdir. Cədvəl 1 bunu təsdiqləyir: məsələn, ABŞ və Qərbi Avropa banklarında 1-ci dərəcəli kapitalın riskləşdirilmiş aktivlərə nisbəti (CET1) ortalama 14–15% civarında olmuşdur ki, bu da beynəlxalq normativlərdən (Basel III tələbləri ~10.5% toplam kapitalla ekvivalent) xeyli yuxarıdır. **Avropa və Mərkəzi Asiya (inkişaf etməkdə olan)** qrupunda da ortalama kapital adekvatlığı nisbəti yüksək görünür (~16-17%) (International Monetary Fund, 2023).

Cədvəl 1-in ümumi interpretasiyası ondan ibarətdir ki, 2020–2023 dövründə inkişaf etmiş regionlar ciddi fiskal-monetar dəstək paketləri sayəsində bank sistemində sabitliyi qoruyub və problemlı aktivlərin artımını məhdudlaşdırı biliblər. İnkişaf etməkdə olan bir çox ölkədə də dövlət müdaxilələri sayəsində kəskin artımların qarşısı alınsa da, ilkin NPL səviyyələri yüksək olduğundan risklər qalmaqda davam edir. Bu isə tənzimləyici orqanların qarşıdakı dövrdə xüsusilə problemlı kreditlərin həlli və kapital möhkəmləndirilməsi istiqamətində aktiv siyasət aparmasını zəruri edir (World Bank, 2023).

Nəticə

Yuxarıda aparılmış ədəbiyyat icmalı və empirik təhlil bank sektorunda maliyyə sabitliyinin təmin olunmasında tənzimləyici siyasətlərin mühüm rolunu və bu roldan maksimum yararlanmaq üçün vacib şərtləri ortaya qoyur. Əsas çıxarışları aşağıdakı kimi ümumiləşdirmək olar:

- **Makroprudensial və prudensial tənzimləmələrin ümumi effektivliyi:** Qeyri-müəyyənliklərə baxmayaraq, çoxsaylı tədqiqatlar təsdiq edir ki, adekvat tənzimləyici çərçivə bank sektorunu stabiləşdirir. Xüsusilə, kapital adekvatlığı standartları, likvidlik əmsalları, kredit genişlənməsinə məhdud-

diyyətlər kimi alətlər sistem riskini azaldır. Deməli, prudensial normaların düşünülmüş şəkildə sərtləşdirilməsi (xüsusən iqtisadi yüksəliş dövrlərində) maliyyə sabitliyinin ön şərtidir.

• **Regionlar üzrə təsir fərqləri:** İnkişaf etmiş ölkələrdə tənzimləyici siyasətlər adətən effektiv olmuş, risklərin yığılmasının qarşısını almışdır. İnkişaf etməkdə olan bazarlarda isə bu siyasətlər daha kritik rol oynamış, lakin bəzən institusional çatışmazlıqlar effektivliyi məhdudlaşdırmışdır. Məsələn, Asiya ölkələrinin makroprudensial tədbirləri daha tez-tez və güclü tətbiq etməsi kredit boomlarının yaratdığı riskləri azaltmışdır. Əvəzində, MENA və Afrika ölkələrində zəif inzibati potensial səbəbindən rəsmi nəzarətin arzulanan nəticəni vermədiyi hallar müşahidə olunmuşdur. Bu fərqlər göstərir ki, **tənzimləyici siyasətlər institusional mühitin güclü olduğu, hökumətin öhdəliklərinə sadıq qaldığı şəraitdə daha effektiv olur.** İnkişaf etməkdə olan ölkələr sabitlik tədbirlərindən tam faydalanmaq üçün eyni zamanda institusional islahatlar aparmalı, tənzimləyicilərin müstəqilliyini və peşəkarlığını artırmalıdır.

• **Siyasət alətlərinin düzgün kombinasiya və hədəflənməsi:** Ən effektiv nəticələr adətən makroprudensial siyasətin digər iqtisadi siyasətlərlə (monetar və fiskal) uyum içində həyata keçirildiyi hallarda əldə olunur. Məsələn, təkcə kredit məhdudiyyəti qoymaqla deyil, eyni zamanda müvafiq pul siyasəti addımları ilə kredit siklinin idarə olunması daha uğurlu ola bilər. Bundan əlavə, tədqiqatlar müəyyən edib ki, fərqli makroprudensial alətlər bir-birini tamamlayır – məsələn, tələbi hədəfləyən tədbirlər (borcalanlara limitlər) və təklifi hədəfləyən tədbirlər (banklara kapital tələbləri) birlikdə tətbiq edildəndə daha geniş təsir yaradır. Bu, siyasətçilərə onu göstərir ki, **holistik yanaşma** – yəni maliyyə sabitliyi üçün alətlərin kompleks istifadəsi – fragmentar yanaşmadan üstündür.

• **Şəffaflıq və bazar intizamı:** Tənzimləyici siyasət nə qədər mükəmməl olsa da, əgər bazar intizamı (məsələn, əmanətçilərin və investorların davranışı) tamamilə aradan qalxarsa, risklər yığıla bilər. Laeven və Levine (2009) vurğulamışdı ki, bank nəzarətində ictimai nəzarət (məsələn, açıqlama tələbləri, reytinglər) vacib rol oynayır. Bizim təhlil də göstərdi ki, inflyasiya kimi makro riskləri nəzərə almasaq, tək tənzimləmə yetərli deyil. Odur ki, **tənzimləyicilər şəffaflığın artırılması, vaxtında məlumat açıqlanması, problemli aktivlərin gizlədilməməsi üçün ciddi tələblər tətbiq etməlidirlər.** Məsələn, pandemiya sonrası dövrdə moratoriumlar bitdikdən sonra banklardan real NPL göstəricilərini tam açıqlaması tələb olunmalıdır ki, problemi vaxtında həll etmək mümkün olsun.

Yekun olaraq, aparılan təhlillər göstərir ki, tənzimləyici siyasətlər düzgün şərtlər daxilində tətbiq edildikdə bank sektorunda maliyyə sabitliyinin dayanıqlı təminatçısı rolunu oynayır. **Hansı şərtlər daxilində?** Birincisi, siyasətlər elmi əsaslandırılmış olmalıdır – yəni əvvəlcədən potensial təsirləri (həm müsbət, həm mənfi) qiymətləndirilməlidir. İkincisi, tətbiq üçün zəruri institusional və texniki kapasite olmalıdır – bank nəzarətçiləri öz mandatlarını müstəqil icra edə bilməli, məlumatları toplayıb təhlil edə bilməlidirlər. Üçüncüsü, iqtisadi mühitin sabitliyi (məsələn, aşağı inflyasiya, sağlam fiskal mövqe) tənzimləyici siyasətlərin təsirini gücləndirən bir amildir; makroiqtisadi sabitlik olmadan, təkcə bank tənzimləmələri ilə çox uzağa getmək çətin olur. Nəhayət, tənzimləyici siyasətlər maraqlı tərəflərlə dialoq içində, şəffaflıqla həyata keçirilməlidir ki, bazar iştirakçıları da öz davranışlarını uyğunlaşdırsın. Bu şərtlər təmin olunduqda, həm inkişaf etmiş, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələrdə bank sektorunun sarsıntılara davamlılığı əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlir və nəticə etibarilə iqtisadi sistemin bütövlükdə dayanıqlığı möhkəmlənir.

Ədəbiyyat

1. Akinci, Ö., & Olmstead-Rumsey, J. (2018). How effective are macroprudential policies? An empirical investigation. *Journal of Financial Intermediation*, 33, 33–57.
2. Anginer, D., Demirgüç-Kunt, A., & Zhu, M. (2014). How does deposit insurance affect bank risk? Evidence from the recent crisis. *Journal of Banking & Finance*, 48, 312–321.
3. Demirgüç-Kunt, A., Pedraza, A., & Ruiz-Ortega, C. (2021). Banking sector performance during the COVID-19 crisis. *Journal of Banking & Finance*, 133, 106305.
4. Gallas, S., Bouzgarrou, H., & Zayati, M. (2024). Balancing financial stability and economic growth: a comprehensive analysis of macroprudential regulation. *Eurasian Economic Review*, 14(4), 1–29.

5. González, F. (2022). Macroprudential policies and bank competition: International bank-level evidence. *Journal of Financial Stability*, 58, 100967.
6. International Monetary Fund. (2023). Global Financial Stability Report – Statistical Appendix. *IMF Publications*.
7. Laeven, L., & Levine, R. (2009). Bank governance, regulation and risk taking. *Journal of Financial Economics*, 93(2), 259–275.
8. Mateev, M., Sahyouni, A., & Tariq, M. U. (2023). Bank regulation, ownership and risk-taking behavior in the MENA region: policy implications for banks in emerging economies. *Review of Managerial Science*, 17(1), 287–338.
9. World Bank. (2023). Financial Soundness Indicators (FSI) database. *World Bank Publications*.